GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE IN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 flor., pe şése lunĭ 6 flor., pe trei lunĭ 3 flor.
România şi străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe şése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 franci.

ANULŬ L.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNŢIURILE:
O seria garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisori nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 138. *Mercurĭ, 24 Iunie (6 Iulie).* **1887.**

Din causa S-tei serbători de mâne ḍiarulŭ nu va apărê până Joi sera.

NOU ABONAMENTU
la
„GAZETA TRANSILVANIEI."

Cu 1 Iulie 1887 st. v., se începe **unŭ nou abonamentŭ** pe triluniulŭ Iulie, Augustŭ şi Septemvre la care invitămŭ pe toţi onoraţii amicĭ şi sprijinitorĭ ai foiei nostre.

Preţulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:	Pentru România şi străinătate:
pe trei lunĭ **3 fl.**	pe trei lunĭ **10 franci**
„ şese „ **6** „	„ şése „ **20** „
„ unŭ anŭ **12** „	„ unŭ anŭ **40** „

Abonarea se póte face mai uşorŭ şi mai repede prin **mandate postale.**

Abonaţilorŭ de pân'acum li-se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâşiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Domnii carĭ se vorŭ abona din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ şi a arĕta şi posta ultimă.

Braşovŭ, 23 Iunie 1887.

Amŭ vrea sĕ ne spună învĕţaţii legiştĭ ai Ţĕrei unguresci, pe ce temeiu pretindŭ fişpanii a avé chiămarea sĕ se amestece şi în treburile scólelorŭ confesionale românesci? Noi sciamŭ până acum, că fişpanii unguresci au altă misiune, bunăórâ de a cumpĕra suflete, de a terorisa pe cei slabĭ de ângerŭ la alegerile dietale, şi alte de aceste.

Fişpanulŭ comitatului Ugocea trebue că se conduce în activitatea sa după alte „legĭ" cu totulŭ escepţionale şi nouĕ necunoscute, carĭ îi dau putere discreţionară şi asupra scólelorŭ bisericeşcelorŭ nóstre „autonome". Imprejurarea acésta pledézâ pentru intima legătură ce esistă între Tisza-Trefort, între aceştĭ fraţĭ siamezĭ ai maghiarismului modernŭ violentŭ. Trefort redică scóle pompóse de statŭ unguresci acolo unde nicĭ că e lipsă de ele; le ridică din sudórea poporului şi în cósta scólelorŭ românesci, ce le susţine ér poporulŭ cu marĭ jertfe; le ridică cu scopŭ ca dintr'însele sĕ facă asaltŭ asupra scólelorŭ românesci, sĕ le dărîme şi sĕ le nimicéscă. D-lŭ Tisza de altă parte — e vorba aicĭ de unŭ casŭ din timpulŭ când era încă ministru de interne — îngrijesce cu ajutorulŭ fişpanilorŭ şi alŭ solgăbirĕilorŭ unguresci ca sĕ se „împopuleze" aceste scóle unguresci.

Astfelŭ se încércă corifeii guvernului ungurescŭ sĕ imprime statului „caracterulŭ maghiarŭ".

Esperimentulŭ acesta de a se juca cu banii noştri, cu drepturile nóstre, cu pacea şi liniştea nóstră sufletéscă şi cu libertatea nóstră cetăţeuéscă, l'au făcutŭ d-nii Tisza-Trefort şi în comuna românéscă Turţŭ, din comitatulŭ Ugocei, în acestŭ punctŭ avansatŭ alŭ românismului, care indică marginea etnografică între seminţia altaicăasiatică şi între seminţia indo-europénă, ce populézâ acestŭ statŭ.

In Turţŭ trăiesce unŭ soiu de Românĭ harnicĭ şi energioşĭ, carĭ ţinŭ cu tótă puterea sufletului lorŭ la limba şi obiceiurile strămoşesci; ei au câţiva bravĭ conducĕtorĭ, cu carĭ se sfătuescŭ şi pe carĭ îi urmézâ în tóte. Acestŭ cuibŭ sănătosŭ românescŭ şi l'a alesŭ Trefort pentru incercările sale de distrugere şi amalgamisare.

Se 'nţelege, că avĕndŭ Ţéra ungurescă banĭ din grosŭ pentru asemenĭ esperimente, Trefort a trebuitŭ numai sĕ voiéscă şi în scurtŭ timpŭ Românii din Turţŭ au vĕḍutŭ înălţatŭ în satulŭ lorŭ turnulŭ babilonului, care se numesce scólă de statu. Au fostŭ îndată instituiţĭ doi învĕţătorĭ cu salare de câte 600 fl. şi acum venea rêndulŭ la aceia, carĭ au luatŭ asupră'şĭ misiunea de a împopula acésta scólă, căcĭ în anulŭ dintâiu n'aveau cei doi învĕţătorĭ decâtŭ numai câţiva elevĭ din seminţia semitică-asiatică.

Fişpanulŭ întrevine în persónă şi adreséză o poruncă senatului scolarŭ confesionalŭ, ca sĕ trimétă jumĕtate din elevii scólei române la scóla de statŭ, nou de noiţă, căcĭ la dincontră le va închide scóla. Românii Turţenĭ tăcură şi-şĭ vĕḍură de trébă. Fişpanulŭ dă din nou porunca, sub pretecstŭ, că încăperile scólei române nu suntŭ destulŭ de spaţióse spre a cuprinde atâţĭ elevĭ, şi ameninţă din nou că, décă nu vorŭ trimite la scóla ungurésca pe toţĭ câţĭ trecŭ peste numĕrulŭ de 60, le va închide scóla.

Românii din Turţŭ nu mai sciau ce sĕ încépă. In cele din urmă cedândŭ forţei s'au hotărîtŭ cu inima mâhnită sĕ le dea drumulŭ la 57 elevĭ. Nicĭ unulŭ dintre aceştia însĕ nu s'a dusŭ la şcóla ungurescă, aşa că în anulŭ şcolarŭ 1885/6 ei au rĕmasŭ fără nicĭ o instrucţiă.

Intr'aceea energiosului preotŭ din Turţŭ i-a succesŭ a rĕdica o a doua şcólă paralelă românéscă, provĕḍĕndu-o cu tóte cele trebuincióse şi prescrise de lege. Asfelŭ la 1 Octomvre 1886 nu era în şcóla de statŭ ungurescă nicĭ unŭ copilŭ românŭ, ci toţĭ erau înscrişĭ la şcólele românescĭ.

Când au voitŭ Românii sĕ alégă învĕţătorŭ pentru a doua şcólă, adversarii lorŭ se făcură luntre şi punte spe a-i împiedeca. Intâiu pretinseră, contra legilorŭ, că senatulŭ comunei, nu senatulŭ şcolarŭ confesionalŭ este în dreptŭ a face alegerea, după aceea isbutiră ca sĕ fiă impusŭ şcólei române o dua ca învĕţătorŭ unŭ óre-care Kerezsan, care fusese destituitŭ din causa imoralităţii şi a netrebniciei sale de cătră autoritatea superióră scolară confesională, dér reabilitatŭ din partea ministrului pentru „patriotismulŭ" sĕu.

Acestŭ învĕţătorŭ pĕcătosŭ se aliă cu duşmanii culturei nóstre şi prin totŭ feliulŭ de amăgirĭ duse 21 de scolarĭ românĭ la scóla ungurescă de statŭ. Se mai amestecă în acéstă mârşava afacere şi primariulŭ, care fù ameninţatŭ cu destituirea.

Până aci lucrurile au mersŭ cum au mersŭ, dér acum poporenii românĭ îngrijaţĭ de viitorulŭ copiilorŭ lorŭ, cerŭ dela consistoriulŭ scolasticŭ din Gherla categoricŭ, ca sĕ depărteze pe „patrioticulŭ" Kerezsan din causă că este unŭ omŭ „fără ruşine de ómenĭ şi frică de Dumneḍeu."

De trei lunĭ şi mai bine însĕ consistorulŭ din Gherla tace. Vorbescŭ cu atâtŭ mai multŭ miniştrii unguresci către alegĕtorĭ şi nealegĕtorĭ. Trefort spune că nimenea nu le face nicĭ o supĕrare Românilorŭ „nicĭ în privinţa limbei, nicĭ in privinţa bisericéscă", ér ministrulŭ Fabinyi asigură, „că fiecare naţionalitate se póte desvolta liberŭ şi nu o supĕră nimenĭ forţându-o sĕ înveţe altă limbă."

Restulŭ ni-lŭ spune corespondenţa de mai josŭ din Turţŭ, la care vomŭ reveni în specialŭ.

Prigonirea scólelorŭ române.

Turţŭ, Comitatulŭ Ugocia.

Stimate Domnule Redactorŭ! Vĕ este cunoscutŭ cum invĕţătorulŭ de aicĭ A. Kerezsan la 1883 pentru negliginţa şi purtarea lui imorală a fostŭ suspendatŭ de ambele forurĭ bisericescĭ; in mânia acestora ca unŭ „patriotŭ bunŭ" a fostŭ reabilitatŭ cu putere brachială prin In. Ministeriu alŭ Cultelorŭ şi Instrucţiunei publice la 1884.

Vi s'a relatatŭ şi aceea, cum la 1886 jumĕtate din scolarii românĭ au fostŭ cu forţa scoşĭ afară din scóla gr. catolică, pentru ca sĕ mergă la scóla statului; neducêndu-se acolo, rĕmaseră 54 de elevĭ românĭ fără nicĭ o instrucţiune.

Acum vinŭ a vĕ face cunoscutŭ, că la 5 Februarie a. c. in scóla statului nu era nicĭ unŭ sufletŭ de Românŭ, doi invĕţătorĭ cu salarŭ de peste o miiă de florinĭ perdeau timpulŭ cincĭ lunĭ întregĭ cu vre-o 10 pui de jidanĭ

Pretorele cercului (solgăbirĕulŭ) **demandă primarului comunalŭ de aicĭ împopularea scólelorŭ de statŭ,** la din contră va fi suspendatŭ din primăriatŭ.

Primarulŭ strâmtoratŭ face alianţă cu invĕţătorulŭ scólei gr. cat. A. Kerezsan, întră în scóla gr. cat., amăgescŭ elevii cu totŭ felulŭ de promisiunĭ că, décă vorŭ merge la scóla de statŭ, acolo vorŭ dobêndi îmbrăcăminte şi cărţĭ gratis, ba vorŭ căpĕta şi banĭ.

Fără scirea părinţilorŭ, a directorului scolarŭ, în ḍiua mare, ducŭ 21 de scolarĭ, totŭ cei mai diligenţĭ şi mai de trébă copii, la scólele statului, îi înscriu, directorulŭ îi primesce fără celŭ mai micŭ scrupulŭ.

Astfelŭ scóla statului fù împopulată, primarulŭ scăpatŭ de suspensiune, eră D. Sa învĕţătorulŭ Kerezsan devenì în posiţiune de a nu pute fi atacatŭ pentru negligenţa sa de cincĭ lunĭ întregĭ.

Aceste tóte, precum şi negliginţa, purtarea lui imorală s'a relatatŭ ven. consist. scolasticŭ de Gherla; de acolo *s'a esmisŭ investigaţiune mixtă în ḍiua de 1 Aprilie a. c.*

Până astăḍĭ trei lunĭ trecură, de sentinţă nicĭ pomană.

Intregŭ poporulŭ, mâhnitŭ până la sufletŭ pentru acéstă procedere, astăḍĭ prin antistia (primăria) comunală şi bisericéscă s'a adresatŭ către Ilustritatea Sa cu următorulŭ recursŭ:

Ilustrissime Dómne Episcope!

Nu voimŭ a fi peste mână, ca sĕ enumĕrămŭ faptele pĕcătóse ale lui A. Kerezsán; arătatu-s'au acelea — deşi nu tóte — la timpulŭ sĕu prin M. O. D. nostru parochŭ, — ci venimŭ a *mărturisi* că acelea *tóte*, *tóte* au fostŭ cu dreptŭ, adevĕratŭ relaţionate. Venimŭ a Vĕ spune, că acelŭ invĕţătorŭ, în optŭ anĭ a luatŭ simbriă neosimbrită, şi că astăḍĭ şĭ-a umplutŭ mĕsura fărădelegilorŭ sale.

Domnulŭ A. Kerezsán este unŭ inpostorŭ fără părechiă, unŭ amăgitorŭ de poporŭ fără sufletŭ, fără Dumneḍeu, o viperă, care ḍiua nóptea numai aceea speculéză, cum sĕ pótă suge, astăḍĭ pe unulŭ, mâne pe altulŭ, ca poimâne pe ambii sĕ-i pótă împinge în prăpastiă; înaintea lui nu-i pĕcatŭ, ispită, minciună, înşelăciune, clevetirĭ şi sfedĭ, de carĭ sĕ se impedece séu sĕ se ruşineze. Acela şĭ-a perdutŭ cu totulŭ *ruşinea de ómenĭ şi frica de Dumneḍeu.*

De acéstă formă omenéscă, însĕ întru adevĕrŭ monstru cumplitŭ, *înduraţi-Vĕ* a ne scăpa câtŭ se póte mai curêndŭ, căcĭ altcum poporulŭ întregŭ amăgitŭ, înşelatŭ aşa de amarŭ, perḍendu'şĭ paciinţa işĭ va face elŭ însuşĭ *dreptate* faţă cu mişelulŭ de elŭ, dându-lŭ preste otarŭ.

Pe lângă sĕrutarea mânilorŭ Sânţie-Vĕ, suntemŭ în Turţŭ la 30 Iuniu 1887. Subscrişĭ: Primarulŭ cu juraţii séi, Curatorele primarŭ cu senatulŭ scolarŭ şi bisericescŭ şi membrii comitetului comunalŭ.

Vomŭ relata resultatulŭ.

Astfelŭ se zădărnicescŭ progresele scólelorŭ nóstre confesionale din comuna nostră prin puternicii situaţiunei de astăḍi, éră opŭ anĭ e silitŭ poporulŭ a îngrăşa unŭ trântorŭ pe sudórea sa numai pentru aceea ca ei sĕ aibă la mână instrumentulŭ, cu carele sĕ pótă vexa preoţimea română şi împedeca cultura poporului românŭ.

Dumneḍeu resplătéscă-le odată! *N.*

Programulŭ cabinetului Ristici.

Sâmbăta trecută ministrulŭ preşedinte sêrbescŭ Risticĭ a primitŭ o imposantă deputaţiune de 150 cetăţenĭ din Nişŭ şi din cerculŭ Nişului, care a imânatŭ şi douĕ frumóse adrese pentru regele şi pentru guvernŭ. La discursulŭ şefului deputaţiunei, ministru-preşedinte Risticĭ a rĕspunsŭ într'unŭ discursŭ mai lungŭ, în care a desfăşuratŭ totodată programulŭ guvernului sĕu: accentuă menţinerea celorŭ mai bune relaţiunĭ cu marele puterĭ şi necesitatea susţinerei dărei actuale, pentru ca sĕ se pótă indeplini obligamentele financiare faţă cu străinătatea, căcĭ altfelŭ s'ar periclita esistenţa economică a Serbiei, a cărei datoriă consolidată e de 277 milióne, ér datoria flotantă peste 16 milióne. Prin reforme, prin cruţare, prin reducerea cheltuelilorŭ şi prin deschiderea

în curêndŭ a căii ferate spre Salonicŭ se va îmbunătăţi situaţiunea. Guvernulŭ va căuta sĕ încheiă tractate comerciale cu Turcia, Bulgaria şi România. Sub orĭ-ce împrejurare va căuta sĕ se menţină ordinea, gravamînele şi abusurile sĕ se inlăture în modŭ legalŭ. După Scupcina ordinară, se va revisui constituţia, pentru ca sĕ se obţină garanţii mai marĭ pentru siguranţa persónei, a averei şi a dreptului.

Emigrarea Ceangailorŭ din Bucovina.

Cetimŭ în „Revista Politică“ din Suceava, numĕrulŭ dela 1 Iulie n.:

Domnii Maghiarĭ din imperiu sémĕnă că s'au săturatŭ acuma de fraţii lorŭ din Bucovina. Entusiasmulŭ sĕu fanatismulŭ naţionalŭ a încetatŭ de când au vĕḑutŭ ce elemente capătă de aicĭ, şi când au înţelesŭ că nu mai cu vorbe şi cu patriotismŭ nu se potŭ hrăni câteva sute de ómenĭ, care vinŭ în sinulŭ patriei mame. Cea mai mare parte s'au întorsŭ în Bucovina prăpădiţĭ, ruptĭ şi peritorĭ de fóme, cerşindŭ pe la uşele acelora pe carĭ îi părăsise în sunetulŭ musicelorŭ sub fâlfâirea stégurilorŭ maghiare şi sub influenţa maghiarului Odescalchi (!) şi a — rachiului.

Acuma şi guvernulŭ maghiarŭ s'a adresatŭ cătră guvernulŭ localŭ alŭ Bucovinei, rugându-lŭ sĕ mijlocéscă şi sĕ interḑică Ciangăilorŭ din Bucovina, carĭ mai au gustŭ a părăsi Bucovina, emigrarea în Ungaria, de órece împrejurările nu ar fi oportune şi ar lipsi şi mijlócele trebuinciόse pentru susţinerea lorŭ.

Unŭ satŭ de Ciangăi din Bucovina anume Tolova, care voia sĕ plece la Ungaria, a căpĕtatŭ ordinŭ dela guvernulŭ din Cernăuţĭ a rĕmâne locului, arĕtându-li-se Ciangăilorŭ şi causele de ce patria mamă nu mai voesce sĕ-i priméscă.

Se vede că domnilorŭ Maghiarĭ din imperiu le au trebuitŭ banĭ pentru alegerĭ şi n'au putută cheltui şi pentru fraţii lorŭ Ciangăi.

SCIRILE ḐILEI.

Presânţia Sa Episcopulŭ Ioanŭ Popasu a plecatŭ la Karlsbad spre a face o cură de 4 sĕptĕmânĭ pentru restabilirea sănĕtăţii sale. Pe timpulŭ absentărei Preasânţiei Sale din diecesă a concredutŭ conducerea şi resolvirea afacerilorŭ curente Preacuvioşiei Sale Părintelui Protosincelŭ Filaret Musta.

—x—

»Fóia Diecesană‘ din *Caransebeşŭ*, vorbindŭ despre şcólele unguresci din acelŭ oraşŭ, despre programa şi observările direcţiunei acelorŭ şcóle, care nu visézǎ decâtŭ cultură ungurésca orĭ maghiară, îşĭ esprimă regretele că la nicĭ una din şcólele din cestiune nu se propune limba română, deşi suntŭ cercetate de mulţĭ copii românĭ. — Noi regretămŭ şi ne mirămŭ de părinţii, carĭ îşĭ trimitŭ copii în şcóle de maghiarisare, ér nu în şcóle românescĭ.

—x—

Precum amŭ mai împărtăşitŭ adunarea generală a *Kulturegyletului ardeleanŭ* se va ţiné în Sepsi-St.-György. La adunarea acesta va lua parte şi societatea scriitorilorŭ şi artiştilorŭ ungurĭ. Caracteristicŭ în totŭ tămbălăulŭ acesta e, că întregŭ constă numai din banchete. Aşa societatea scriitorilorŭ şi artiştilorŭ pleacă la 21 Augustŭ din Pesta la Aradŭ, unde se dă banchetŭ; vine în Deva, banchetŭ, sosesce în Sighişóra, banchetŭ; ajunge în Braşovŭ, banchetŭ; în fine la Vâlcele şi Sepsi St. Georgy e tămbălăulŭ celŭ mare. Traiu neneco cu banii babachii!

—x—

Concesiunea dată firmei Lindheim şi comp., de a face lucrările pregătitóre pentru o *cale ferată vicinală* care sĕ ducă dela staţiunea *Braşovŭ* în oraşulŭ Braşovŭ şi dela *Cârstianŭ* la *Zernesci* şi *Vulcanŭ*, şi dela Braşovŭ la *Satulungŭ*, s'a prelungitŭ încă pe unŭ anŭ.

—x—

Staţiunile telegrafice la băile *Tuşnadŭ* şi *Borsecŭ* s'au deschisŭ la 15 Iunie n. pentru durata sesonului.

—x—

Pentru serviţiile făcute maghiarismului contra românismului, ministrulŭ Trefort a ‚pricopsitŭ‘ pe următorii preoţĭ gr. or., pe carĭ îi scriemŭ cu numele lorŭ »patriotisate« orĭ maghiarisate: Iónŭ *Csokai* în Garbonacs (?), Petru *Lukacs* în Valcăulŭ unguresců. Iónŭ *Marosan* în St. Maria, Iónŭ *Medrea* în Strigy-Plop (?), Naftanailă *Orics* în Găbudŭ, Pavel *Perhaicza* în Füzes-Bogard (?) şi Dionisie *Glonlyau* în Cerna-Cristurŭ cu câte 50 florinĭ.

—x—

Tribunalulŭ din Pojunŭ a pertractatŭ afacerea penală a directorului seminarului Dr. Ignaz *Halmos* şi a 13 tovarăşĭ ai sĕi. Toţĭ 14 au fostŭ învinovăţiţĭ, că au sustrasŭ din moştenirea rĕposatului preotŭ din Csata unŭ libelŭ alŭ casei de economii cu suma de 6000 fl. Tribunalulŭ achită pe Dr. Halmos şi pe 7 tovarăşĭ ai sĕi, condamnă însĕ pe ceilalţĭ 6 la câte 6 lunĭ carceră.

—x—

In *Mediaşŭ* a arsŭ la 1 Iulie n. atelierulŭ şi edificiile economice ale unui măsarŭ, precum şi doué şopróne ale preotului românŭ.

—x—

Foile unguresci vreu sĕ ne presinte şi pe gendarmulŭ Vasilie *Groza* staţionatŭ în Gilău, care şi-a pocitŭ numele în »Füredi‘, ca Românŭ. Nu póte fi decâtŭ Jidovŭ, Armeanŭ, orĭ celŭ multŭ Ţiganŭ. Cum a putută ave elŭ vestitulŭ nume Groza (Grozea), e misterŭ. Ce bine ar fi când ar scăpa némulŭ românescŭ de tóte esistenţele problematice!

—x—

Unŭ visitiu aflătorŭ în serviciulŭ birjarului de aci Szasz Denes, întorcêndu-se dela Vâlcele la Braşovŭ, în tre St. Petru şi Braşovŭ a încercatŭ sĕ siluiască pe o fată, servitóre, ce o aducea în birje. La strigătele acesteia alergă în ajutorŭ sergentulŭ poliţienescŭ Honigbergerŭ, care călărea pela Stupinĭ, şi o scăpă din manile visitiului. Credemŭ că visitiului i se va da o meritată lecţiune.

—x—

In Esseg a fostŭ *esecutatŭ prin spênḑurătóre* ḑilerulŭ Adnagy recte Hadnagy Istvan din Kacsfalu în comitatulŭ Baranya, care în anulŭ trecutŭ a omorîtŭ şi jefuitŭ pe neguţătorulŭ Lazar Vukovics. L'a esecutatŭ gâdele Kozarek din Pesta.

„Büdös olah.“

(Unŭ duelŭ.)

Era unŭ timpŭ, când trecea de bunŭ-tonŭ în societatea privilegiaţilorŭ a batjocurĭ pe Românŭ, talpa ţĕrii, dându-i epitetele cele mai murdare. Unŭ funcţionarŭ ungurŭ de pe la Lugoşŭ, care îşĭ nutresce spiritulŭ în tótă ḑiua cu gentileţele şi delicateţele ce le îndréptă mereu foile „patriotice“, salarisate şi nesalarisate, la adresa Românilorŭ îşĭ închipuĭ, că póte sĕ i se ia şi astăḑi de bunŭ-tonŭ nemeşésca pasiune de a cinsti pe unŭ colegŭ alŭ sĕu românŭ cu astfelŭ de epitete. Dér s'a înşelatŭ amarŭ, ceea ce ne dovedesce următorulŭ faptŭ, care ni-se relatéză din *Reşiţa-montană* cu data de 1 Iulie curentŭ:

Trecêndŭ prin Lugoşŭ mi s'a povestitŭ unŭ casŭ de duelŭ ce s'a întêmplatŭ Mercurĭ în 22 Iunie a. c. în pădurea »Pogăneştĭ«, aprópe de Lugoşŭ, între domnii *Brosceanu*, Românŭ, şi *Gidofalvi*, Maghiarŭ, ambii asesorĭ comitatensĭ. Causa duelului au fostŭ cuvintele de „*büdös olah*“ (Românŭ puturosŭ), cu carĭ l'a onoratŭ Gidofalvi pe Brosceanu. Românulŭ a provocatŭ pe Ungurŭ şi duelulŭ s'a făcutŭ cu pistóle. Descărcândŭ amêndoi duelanţii armele deodată şi nefiindŭ rănitŭ nicĭ unulŭ, pistólele s'au încărcatŭ din nou, dér acum avéu sĕ se descarce armele pe rêndŭ. Rêndulŭ a fostŭ alŭ lui Gidofalvi ca a celui provocatŭ; elŭ descărcă aşadér mai întâiu pistolulŭ dér n'a nimeritŭ. Atuncĭ d-lŭ Brosceanu a arĕtatŭ că posede unŭ sufletŭ nobilŭ şi că este mărinimosŭ ca toţĭ Românii şi a descărcatŭ pistolulŭ în aerŭ. Astfeliu s'a terminatŭ duelulŭ“.

Intrebare modestă cătră psihologĭ: In acelaşĭ casŭ şi în aceeaşĭ situaţiune fost'ar fi óre şi Ungurulŭ totŭ aşa de marinimosŭ faţă cu rivalulŭ sĕu Românŭ?

Alegerea din Baia-de-Crişiu.

Bucurescĭ, în Iuniu n. 1887.

Lasciate ogni speranza voi che intrate. Dante.

Domnule Redactorŭ! Sĕ nu cugetaţĭ, că aceste şirurĭ Vĕ vinŭ din capitala României vecine. Nu, nicĭ pe de departe. Bucurescii, din care vĕ scriu eu, numiţĭ în limba statului: Bukuresd, à la Tatarescĭ—Tataresd, Bulnescĭ—Bulnesd, etc. ca tóte comunele din aceste părţĭ, suntŭ o comună curată românéscă situată în spre Abrudŭ în marginea orientală-sudică a munţilorŭ Zarandului istoricŭ, din părţile de odinióră ale Transilvaniei astăḑĭ în Ungaria asemenea istorice.

Aicĭ m'am trasŭ eu după călcarea şi violarea dreptului de alegere a 2407 alegĕtorĭ — mai toţĭ Românĭ — din cercului electoralŭ alŭ Baiei-de-Crişiu, dela 17 Iunie n. a. c. Aicĭ voescŭ a-mĭ alina durerea nemărginită a simţului meu de dreptate, care nu numai singurŭ mie mi s'a causatŭ in aceea ḑi fatală şi ruşinósă a istoriei constituţiunei unguresci.

Resultatulŭ alegerei din Baia-de-Crişiu dela 17 Iunie n. a. c. Vi s'a comunicatŭ pre cale telegrafică. Fasele principale ale mişcărilorŭ electorali din acestŭ cercŭ premergĕtóre alegerei încă vi s'au comunicatŭ la timpulŭ sĕu. Acum voiu a aduce la publicitate mai multŭ numai evenimentele mai de frunte din ḑiua de alegere şi cele ulteriore. La tóte nu mĕ potŭ estinde pentru ca atuncĭ aşŭ ave sĕ scriu unŭ tomŭ întregŭ de nelegiuirĭ, aşĭ avé sĕ facŭ o listă lungă de păcate constituţionale unguresci.

Deşi aderenţii contra-candidatului *Hollaki Imre*, advocatŭ din Deva şi candidatŭ cu programa oposiţiunei moderate maghiare, erau maĭ numai alegĕtorii maghiarĭ, forte puţinĭ, cam vre o 2—3 sute cu oficialĭ cu totŭ, câţĭ suntŭ în acestŭ cercŭ, lupta de alegere totuşĭ se prevedea a fi mare şi desperată, dér numai şi numai din causă, că întregŭ aparatulŭ administrativŭ în frunte cu vice-şpanulŭ comitatensŭ *Barcsay Kálmán*, s'a pusŭ în serviciulŭ lui Hollaki, folosindu-se în favórea reuşirei acestuia de tóte mijlócele, de carĭ dispune o administraţiune ca cea ungurésca de astăḑĭ: intimidărĭ, presiunĭ şi terorisărĭ de totŭ soiulŭ, ameninţărĭ, suspendare de antistĭ (primarĭ) comunalĭ, etc. şi unde tóte aceste n'au fostŭ de ajunsŭ, acolo s'a purcesŭ cu corupţiunea bănéscă, cu cumpărarea sufletelorŭ nevinovate; şi mai pe urmă — nefiindŭ nicĭ acestea de ajunsŭ pentru cucerirea sigură a unei maiorităţĭ óre-care absolute dintre 2407 alegĕtorĭ — s'a luatŭ refugiu la „*ultima ratio*“, *la „argumentum ad hominem*‘, la forţa brută de calibru asiaticŭ la forţă armată şi arestărĭ cu gendarmĭ cercândŭ, ca prin aceste instrumente demne de o epocă barbară, sĕ facă imposibile persónele, carĭ avéu unŭ rolŭ óre-care conducĕtorŭ în sinulŭ partidei române naţionale.

Arestărĭ s'au făcutŭ atâtŭ în Bradŭ câtŭ şi în Baia de Crişŭ nu numai în ḑilele anteriore, ci chiar şi în ḑiua

---

FOILETONU.

Nĕsdravĕnulŭ.

Poveste de *Ioanŭ Georgescu*.

(Fine.)

Mai trecŭ ce mai trecŭ şi împĕratulŭ roşu eră trimise împĕratului albŭ o însărcinare, că anume acesta sĕ caute celŭ mai isteţŭ săgetătorŭ din împĕrăţia sa, care sĕ fiă în stare a'i săgeta cea dintâiă bucătură, care o va duce elŭ la gură în ḑiua de Pascĭ; căcĭ de nu, elŭ va veni cu óste asupra lui şi îlŭ va bate de nu va rĕmâné nicĭ pétră pe pétră.

Acum împĕratulŭ albŭ éră se puse pe gândurĭ şi nu scia ce sĕ facă. A adunatŭ éră pre toţĭ învĕţaţii din împĕrăţia sa, însĕ nimenĭ nu-lŭ sciu învĕţa.

Atuncĭ se duse fata éră la »Nĕsdravĕnulŭ« şi se rugă sĕ-i tâlcuéscă şi acéstă întrebare. Acesta însĕ de astă-dată nu mai voi, dér ḑise cătră fată, că sĕ se milostivéscă împĕratulŭ şi sĕ slobóḑă pe toţĭ robii din temniţă, căcĭ între ei s'ar afla unulŭ care sĕ pótă tâlcui şi acea întrebare.

Fata se duse la împĕratulŭ şi îi spuse, că ea ar fi visatŭ că până nu va slobóḑi pe toţĭ robii din temniţă, nu i va puté tâlcui nimenĭ acea întrebare, căcĭ între aceia ar fi unulŭ, care ar puté tâlcui şi acea întrebare. Împĕratulŭ se învoi şi la acésta şi a poruncitŭ sĕ slobóḑă pre toţĭ robii din temniţă, însĕ nimenĭ nu-i putŭ da nicĭ o învĕţătură. Atuncĭ se rugă fata sĕ slobóḑă şi pe feciorulŭ de purcarŭ ḑiduitŭ de viu în ḑidŭ. La acésta împĕratulŭ se spăimântă şi se minună multŭ, deórece elŭ a credutŭ, că acela trebue sĕ fiă de atâta timpŭ mortŭ, încâtŭ numai ósele sĕ i se mai găséscă. A poruncitŭ îndată sĕ spargă ḑidulŭ şi sĕ caute după feciorulŭ de purcarŭ, décă mai trăiesce orĭ e mortŭ? Ce mare mirare îi cuprinse pe toţĭ aflându-lŭ viu!

Acum au fostŭ dusŭ înaintea împĕratului, care îi spuse întrebarea trimisă de împĕratulŭ roşu. Nĕsdravĕnulŭ nu se socotĭ multŭ şi'i spuse împĕratului, ca sĕ facă unŭ turnŭ forte înaltŭ în care se va sui elŭ în ḑiua de Pascĭ şi de acolo va săgeta până la împĕratulŭ roşu. Împĕratulŭ albŭ primi sfatulŭ datŭ de Nĕsdravĕnulŭ şi porunci sĕ ḑidéscă turnulŭ acela înaltŭ. Totodată i-a făgăduitŭ, că de va puté isprăvi elŭ lucrulŭ acela şi-lŭ va face ginere şi'i va da lui jumĕtate din împĕrăţia sa.

A trecutŭ ce a mai trecutŭ şi a venitŭ timpulŭ Pascilorŭ. Atuncĭ »Nĕsdravĕnulŭ« s'a suitŭ în turnŭ şi uitându-se de acolo, a vĕḑutŭ pe împĕratulŭ roşu, că tocmai şedea la mésă. Îndată le-a spusŭ, ca sĕ pună şi ai împĕratului albŭ la mésă. Când împĕratulŭ roşu a luatŭ întâia bucătură, a fostŭ săgetatŭ de cătră »Nĕsdravĕnulŭ«, încâtŭ îndată îi căḑu bucătura josŭ din mână.

După ce a săgetatŭ pe împĕratulŭ roşu, împĕratulŭ albŭ îndată l'a luatŭ de ginere şi a făcutŭ ospĕţŭ mare, mulţămindŭ lui Dumneḑeu, că şi-a putută căpĕta ca ginere unŭ aşa omŭ »nĕsdravĕnŭ«.

Auḑindŭ despre cele întêmplate împĕratulŭ roşu a trămisŭ răvaşŭ la împĕratulŭ albŭ, ca sĕ trimită la elŭ pre ginere-sĕu sĕ vĕdă, că ce omŭ e acela. Nĕsdravĕnulŭ a plecatŭ îndată la drumŭ, şi s'a dusŭ departe, departe, până ce a ajunsŭ într'o luncă frumósă unde erau 12 plugurĭ, éră după ele era unŭ omŭ, care tóte brazdele, câte le făceau acelea 12 plugurĭ, le mânca şi totŭ ḑicea că'i e fóme.

Vĕḑêndu-lŭ pe acela »Nĕsdravĕnulŭ,“ s'a miratŭ multŭ de elŭ; apoi l'a întrebatŭ, că cum îlŭ chiamă? Ér acela rĕspunse, că îlŭ chiémă »Flămânḑilă“ Nĕsdravĕnulŭ l'a rugatŭ sĕ vină cu elŭ, şi acela sĕ învoi îndată.

Astfelŭ se duseră amêndoi pe cale înainte până ce au ajunsŭ la o móră. Acolo au vĕḑutŭ la iaḑulŭ morii stândŭ unŭ altŭ omŭ, care tótă apa ce curgea pe iazŭ o bea şi totŭ ḑicea, că îi e sete. Pe acela îlŭ

de alegere. In preséra alegerei, spre indignaţiunea generală, fu purtatŭ sub escortă de gendarmĭ tênĕrulŭ şi bravulŭ preotŭ din Ţiereţielŭ impreună cu trei ţĕranĭ pe strada principală a Baiei de Crişiu dela Pontŭ la Pilatŭ şi îndĕrĕtŭ, ca scandalulŭ sĕ fiă mai mare şi alegĕtorii partidei nóstre naţionale sĕ se infrice, fiindŭ dusŭ adecă mai ânteiu la judeţŭ, de acolo—fiindŭ că trecuseră órele oficióse — la locuinţa judelui cercualŭ, şi de aci apoi ér îndĕrĕtŭ la judeţŭ, unde în urmă fu arestatŭ.

Alegĕtorii partidei naţionale române, mai cu semă cei din comunele cele mai îndepărtate, ca sĕ nu li se intêmple ceva preste nópte şi ca sĕ nu fiă impedecaţĭ au preferitŭ a sosi la Baia încă cu ḑiua in preséra alegerei. Miliţia destinată pentru alegere, două companii dela Orăştia, in frunte cu maiorulŭ *Borsi*, sosise încă pe la 12 ore în ḑiua premergĕtóre alegerei. Cei mai mulţĭ alegĕtorĭ insĕ au sositŭ diminéţa până pe la 7 ore, când era adunatŭ in Baia unŭ poporŭ de peste 2500 de omenĭ din cerculŭ electoralŭ. De multŭ nu s'a adunatŭ la alegere atâta poporŭ şi atâţia alegĕtorĭ, ca cu acéstă ocasiune. A fostŭ imposantă mai cu semă intrarea în Baia a unei grupe de alegĕtorĭ din partida naţională română sosindŭ din pretura Bradului cu unŭ şirŭ lungŭ de călăreţĭ şi trăsurĭ cu stindarde, cununĭ şi florĭ, mergêndŭ dealungulŭ stradei principale până la locuinţa d-nului *Petru Truţa*, advocatŭ în Baia de Crişiu şi candidatŭ cu *programa română naţională din Sibiiu*, făcendŭ pe cale candidatului nostru cele mai frumose ovaţiunĭ.

Timpulŭ de diminéţa n'a fostŭ prea favorabilŭ alegerei. Pre la $7^1/_2$ óre a inceputŭ a căde o plóiă torenţială. Alegĕtorii neavendŭ unde sĕ se scutescă cu toţii cei mai mulţĭ au fostŭ siliţĭ a rĕmâne în plóiă sub cerulŭ liberŭ.

Intr'aceste alegĕtorii totŭ mai veneau încă. Vre-o 4—5 corteşĭ neruşinaţĭ d'ai lui Hollaki importaţĭ din alte cercurĭ aveau deplină libertate d'a opri trăsurile cu alegĕtorĭ pre strade şi a-i îndrepta spre curtea otelului la „Cerbŭ“ unde era loculŭ destinatŭ pentru Hollakiştĭ. Protestulŭ partidei naţionale în contra acestui abusŭ neruşinatŭ, n'a ajunsŭ nimicŭ. De aicĭ am dedusŭ încă de timpuriu, ca contrarii, carĭ aveau la mână şi în libera disposiţiune nu numai aparatulŭ administrativŭ şi poliţienescŭ cu gendarmĭ, ci chiar şi miliţia, ai căreia comandanţĭ şi oficeri erau aleşĭ anume după chipulŭ şi asemĕnarea vice-comitelui Barcsay, care miliţia sta la disposiţiunea preşedintelui de alegere, repetezŭ: am dedusŭ, că suntŭ decişĭ a purcede întru tóte până la estremitate, mai cu semă atuncĭ, când au vĕḑutŭ că şirurile lorŭ suntŭ aşa rari şi restranse. Nicĭ nu ne-amŭ înşelatŭ în presupnnerea nostră.

Cu tóte aceste, noi aveamŭ alegĕtorĭ destui, contrarii n'aveau nicĭ pre jumĕtate atâţia, câţĭ aveamŭ noi d'ai noştri pronunţaţĭ. Der de aceea şi umblau în susŭ şi în josŭ galbenĭ cum e céra şi nu sciau ce sĕ facă.

Fiindŭ numĕrulŭ alegĕtorilorŭ mai mare decâtŭ 1500, era decisŭ, cum dispune legea, ca votarea sĕ se facă la două delegaţiunĭ culegĕtóre de voturĭ. Optŭ óre trecuseră de multŭ şi actulŭ de alegere încă totŭ nu s'a fostŭ inceputŭ cum dispune legea: ca la 8 ore a. m. sĕ se încépă alegerea, apoi într'o jumĕtate de oră sĕ se facă candidările şi punctŭ la 9 ore sĕ se încépă votarea. *Trăgănarea a fostŭ cu scopŭ*, ca actulŭ de alegere sĕ se pótă prelungi până în nópte târḑiu, când contrarii erau decişĭ a pescui în tulbure, cum s'a şi intêmplatŭ.

Intr'unŭ târḑiu sosì în sala cea mare dela »Cerbŭ“ protopretorele Márkossy, care abia şi-a aflatŭ lista oficială în patŭ la ospĕtarulŭ Gyukits, jură pe preşedintele de alegere Imets, care apoi jură pe ceilalţĭ şi în fine cu mare greutate se începŭ actulŭ de alegere.

Localităţile delegaţiunilorŭ electorale erau: pentru delegaţiunea I, la care erau împărţite comunele din pretura Baiei de Crişiu, la casina ungurésca, ér pentru delegaţiunea a II, la care erau împărţite sĕ voteze comunele din pretura Bradului, la ospĕtăria „Cerbulŭ«. La cea dintâiu a presidatŭ preşedintele de alegere *Imets Ignacz* advocatŭ din Deva, la doua cunoscutulŭ *Mihalovits Tobias* fostŭ pretore. Ca preşedinte substitutŭ s'a preumblatŭ şi permutatŭ dela o delegaţiune la alta domnulŭ *P. Gligorŭ*. Bărbaţĭ de încredere din partea domnului Truţa au fostŭ la delegaţiunea I, *V. R. Damianŭ* protopopŭ şi *Dr. G. Ilea* cand. de adv., ér la a doua *A. Moldovanŭ* proprietarŭ şi *G. Bogdanŭ* parochŭ.

Notezŭ din capulŭ locului, că nelegiuirile cele mai multe şi volniciile cele mai marĭ s'au comisŭ la delegaţiunea I, „sub rĕspunderea personală a preşedintelui de alegere Imets“.

Şi localitatea a fostŭ aicĭ mai corĕspunḑĕtóre şi ca şi înadinsŭ alesă pentru d'a se puté comite mai multe abusurĭ şi fărădelegĭ, fiindŭ o odaiă laterală prin care intrau alegĕtorii sĕ voteze. In acéstă odaiă, în care Hollakistii aveau dreptulŭ corteşirei patentate, s'au comisŭ abusurile cele mai multe şi mai flagrante, firesce totŭ sub scutulŭ »responsabilităţii personali« a lui Imets.

Der, ca sĕ nu mĕ estindŭ pre departe şi ca sĕ nu pierdŭ şirulŭ cronologicŭ, fiindŭ candidările făcute în regulă, după ce s'au cerutŭ dela d-lŭ Truţa din partea preşedintelui Imets unele deslusirĭ, că este óre domnia sa alegĕtorŭ orĭ ba, abia intr'unŭ târḑiu după nouĕ óre s'a inceputŭ votarea la ambele delegaţiunĭ, declarândŭ preşedintele Imets mai înainte de tóte, că primesce candidatura ambilorŭ candidaţĭ, insĕ cu adausulŭ că deórece d-lŭ Truţa n'a justificatŭ că ar fi alegĕtorŭ voturile date pentru domnia sa le va *nimici tóte* şi le va considera de nule, chiar şi decă s'ar *intêmpla* (ceea ce din partea lui Imets a priori era eschisŭ sĕ aibă maioritate.

Insĕ acéstă enunciaţiune presidială corteşéscă n'a descuragiatŭ pe partida naţională a d-lui Truţa. Dovédă este resultatulŭ alegerei, care deşi nu după formă der în meritŭ este o invingere morală destulŭ de frumósă, pentru că contrarilorŭ a totŭ ce este românescŭ, cu tóte opintirile, forţările şi abusurile fără de capĕtŭ, dintre 2407 alegĕtorĭ, abia lĭ-a succesŭ a storce o maioritate de 85 voturĭ.

Ar trebui sĕ mĕ estindŭ departe, decă aşŭ voi sĕ descriu intregŭ decursulŭ alegerei, decă aşŭ voi sĕ dau la publicitate intr'o icónă completă intregŭ firulŭ abusurilorŭ şi volniciilorŭ comise în contra liberei esercitărĭ a dreptului de alegere alŭ alegĕtorilorŭ din acestŭ cercŭ.

Destulŭ că alegerea dela inceputŭ a fostŭ pornită pe calea ilegalităţii, deórece *s'a începutŭ cu multŭ mai târḑiu decâtŭ cum prescrie legea electorală.*

Din decursulŭ alegerei este evidentŭ, că intrega purcedere electorală a clicei Hollakistilorŭ a fostŭ staverită inainte în detaliu, şi încă aşa ca pe Truţa sĕ-lŭ dobore cu totŭ preţulŭ, chiar şi decă ar fi căpĕtatŭ maioritate absolută. (Va urma.)

Scirĭ militare.

Danemarca. S'a introdusŭ în armata danesă puşca cu repetiţiă cu calibru de 8 milimetri, şi cu magaziă independentă. In acéstă armă înse o importantă inovaţiune a fostŭ introdusă. Cu ajutorulŭ unui mecanismŭ fórte simplu, inventatorulŭ a utilisatŭ mişcarea de reculare pentru a deschide, încărca şi închide puşca, care devine astfelŭ automată. Trăgĕtorulŭ n'are trebuinţă decâtŭ sĕ încarce prima lovitură şi póte sĕ ţină puşca la ochĭ atâta timpŭ, câtŭ are muniţiunĭ. Tragerea devine multŭ mai repede, cele şase cartuşe în magazie pot fi intrebuinţate în câteva secunde. Mişcarea de reculare, care este desagreabilă şi face sĕ se perdă timpulŭ, a devenitŭ astfelŭ o forţă folositóre.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

JASZBERENY, 5 Iulie. — Pe când se instruau erĭ pionerii honveḑi călărĭ, esplodă pe loculŭ de esercițiu depărtatŭ de trei sferturĭ de oră unŭ cartuşĭ (patronŭ) de dinamită. Locotenentulŭ Szakacsy voi sĕ le arate cum se umblă cu ea suboficerilorŭ, carĭ steteau împrejurulŭ mesei pe eare se aflau patróne, când elŭ aprinse şinorulŭ, cu care se dă focŭ, se produse o înfricoşată esplosiune, apoi o a doua esplosiune şi 54 de ómenĭ fură ridicaţĭ în aerŭ. După ce se aşeḑă fumulŭ, se vĕḑură zăcêndŭ jurŭ împrejurŭ morţĭ şi răniţĭ. După o versiune au fostŭ omorîţĭ 4 ofiţerĭ şi 16 ómenĭ, ér 19 răniţĭ; 10 răniţĭ au fostŭ deja după améḑĭ amputaţĭ, 6 au muritŭ curêndŭ după aceea din causa ranelorŭ. Amĕrunte lipsescŭ încă.

BERLINŬ, 5 Iulie. — Impĕratulŭ a plecatŭ aséră la Ems.

TÊRNOVA, 5 Iulie. — Sobrania a alesŭ presidiulŭ. Aḑĭ ajunge la ordinea ḑilei raportulŭ deputaţiunei trimese pela puterile europene. Se asigură, că guvernulŭ va propune trei candidaţĭ la tronŭ, dintre aceştia fiă-care ar primi alegerea.

DIVERSE.

Hipnotisarea în loculŭ cloroformisării. — Se anunţă din Parisŭ: Cunoscutulŭ doctorŭ Pozzi făcŭ încercarea de a intrebuinţa la operaţiunĭ hipnotisarea în loculŭ cloroformisării. Succesulŭ a fostŭ strălucitŭ.

O, aste femei! — Dorinţa cea mai ferbinte a fiecărei femei este aḑĭ de sigurŭ o călĕtoriă de véră mai alesŭ la băi, dér bărbatului nu-i dă totdéuna mâna a împlini o astfelŭ de dorinţă a soţiei sale. La acésta înşelăciunea, care stă în mare mĕsură la ordinele tuturorŭ fiicelorŭ Evei, trebue sĕ ajute, şi la o astfelŭ de înşelăciune plăcută a recursŭ şi soţia unui fabricantŭ insemnatŭ. Ea voia sĕ călĕtorescă cu orice preţŭ, dér bărbatulŭ se opuse. Atuncĭ sĕ adresă ea la amiculŭ bărbatului ei, îi descoperì dorinţa sa de călĕtoriă — şi astăḑĭ e deja cu bărbatulŭ sĕu pe drumŭ. Cum ajunse la asta? Amiculŭ făcŭ o prinsóre cu bărbatulŭ ei pe 300 de fl., că acesta nu va pleca în cursŭ de o sĕptĕmână cu soţia lui în călĕtoriă pentru o lună de ḑile. Bărbatulŭ negreşitŭ voi sĕ câştige acéstă prinsóre şi a şi câştigat'o căcĭ, după cum amŭ ḑisŭ, e deja pe drumŭ. Elŭ a câştigatŭ aşaderă cei 300 de fl., e întrebare insĕ se va bucura elŭ de câştigŭ, când va afla, după cum gâcimŭ noi, că şiréta nevastă a datŭ mai nainte amicului banii prinsórei, numai ca în urma acésta sĕ plece în călĕtoriă?

O curiósă proprietate a ţifrei 37. — Inmulţindu-se acéstă cifră cu una din progresiunile aritmetice 3, 6, 9, 12, 15, 18, 21, 24 şi 27, tóte produsele ce derivă din acéstă înmulţire se compunŭ din trei ţifre egale, şi adunândŭ aceste ţifre intre dênsele, ese totd'auna o sumă egală cu ţifra factorului cu care s'a făcutŭ înmulţirea. Etă o probă complectă:

37	37	37	37	37	37	37	37	37
3	6	9	12	15	18	21	24	27
111	222	3 3	444	555	666	777	888	999

Aeronautulŭ amoresatŭ. — Se scrie din Barcelona: De curêndŭ aeronautulŭ Fernandez aflându-se din intêmplare pe pămêntŭ, se înamoră în fata unui cetăţénŭ bogatŭ numitŭ Donacdo. Fata îi respinse declarările şi peţirea din partea lui cu observarea, că nu voiesce unŭ bărbatŭ, care rătăcesce în continuu deasupra coperişelor. Fernandez rĕspunse suspinândŭ: „Nu potŭ trăi fără D-ta nicĭ pe pămêntŭ, nicĭ în aerŭ; mi-ai datŭ sentinţa de mórte,“ In 10 luna trecută sĕ suì Fernandez, ca de obiceiu în balonŭ, dér când voì ajutorulŭ lui sĕ între în gondolă, tăià iute funiile şi se înălţă repede. Când balonulŭ ajunse la înălţime de aprópe 100 metri, se auḑì o detunătură, o flacără se ridică în susŭ şi corpulŭ aeronautului căḑŭ arḑêndŭ la pămêntŭ. Ce mai ajunse din trupulŭ lui până josŭ, nu era decâtŭ o massă diformă, Omenii, carĭ urmăriră balonulŭ cu ochianulŭ, susţinŭ, că arŭ fi observatŭ, când Fernandez a aprinsŭ balonulŭ cu unŭ fitilŭ.

***

Unŭ procesŭ alŭ sesonului. — Sesonulŭ de vară a adusŭ cu sine următorulŭ procesŭ, care s'a pertractatŭ de curêndŭ înaintea judecătoriei de cercŭ din Hietzing. Domnulŭ G. închirià dela dómna I. L. Speifing, strada Mayerhoff, o »locuinţă de vară bine conformată.“ Aşa spunea celŭ puţinŭ biletulŭ de închiriatŭ. Domnulŭ G. însĕ n'avù norocirea de-a se bucura de acestŭ însemnatŭ comfortŭ; căcĭ deja pe la 3 óre după améḑĭ, năvăliră asupra lui şi a familiei sale o grózĕ de insecte flămânde, cu omorîrea cărora n'a pututŭ termina nicĭ până în diminéţa viitóre. Ne mai putêndŭ suferi în cele din urmă, chiriaşulŭ pirî pe dómna I. L. ca sĕ strice contractulŭ de închiriare. Judecătoria de cercŭ din Hietzing recunoscù dreptatea cererei acusatorului cu condiţiunea, că d-nulŭ G. sĕ depue jurămêntulŭ propusŭ de elŭ şi respinsŭ de acusată: „că dela 3 óre p. m. până în diminéţa viitóre la 5 ore au fostŭ omorite de elŭ şi familia lui celŭ puţinŭ 100 de ploşniţe (păduchĭ de lemn) şi că unŭ numĕrŭ mare de ploşniţe ce nu sĕ póte estima în cifre au scăpatŭ de aceeaşĭ sórte numai prin fugă.« Domnulŭ G. depuse acestŭ jurămêntŭ cu consciinţa împăcată şi fù astfelŭ scăpatŭ de contractŭ. La apelulŭ ce l'a făcutŭ acusata la judecătoria supremă a ţĕrii din Viena, sentinţa a fostŭ întărită pe basa, că un numĕrŭ atâtŭ de mare de ploşniţe face o locuinţă de vară nelocuibilă.

---

chema „Sorbilă“. Nĕsdravĕnulŭ ilŭ rugà şi pe acela sĕ vină cu elŭ, căcĭ ḑise elŭ, că i va duce la mâncare şi beutură unde se vorŭ sătura cu toţii. Când mergeau ei toţĭ trei pe cale înainte, étă că vĕdŭ într'unŭ câmpŭ unŭ omŭ, care sta între 99 de focurĭ şi totŭ ḑicea că i e frigŭ. Pe acela îlŭ chema „Gerilă«. Nĕsdravĕnulŭ l'a chematŭ şi pe acela cu elŭ şi aşa au plecatŭ cu toţii înainte. Ajungênd toţĭ patru la împĕratulŭ roşu, Nĕsdravĕnulŭ îi spuse că elŭ este ginerele împĕratului albŭ şi că aceştia îi suntŭ deputaţiunea lui. Impĕratulŭ roşu a poruncitŭ îndată sĕ taie câteva părechĭ de boi şi sĕ aducă câteva buţĭ de vinŭ, că are sĕ óspete deputaţiunea sosită. Totŭ odată îi ameninţă împĕratulŭ, că de nu vorŭ mânca tóte mâncările şi de nu vorŭ bea tóte beuturile câte li se voru pune pe mésă înainte, vorŭ fi pedepsiţĭ cu mórte.

Der şĭ-a aflatŭ ómenii! Îndată ce li s'au pusŭ mâncările, „Flămânḑilă« a ḑisŭ cătră tovarăşii sĕi sĕ se dea mai la o parte şi sĕ'lŭ lase pre elŭ singurŭ sĕ mănce. Acesta îndată a mâncatŭ tóte mâncările, ce s'au pusŭ pe mésă, fără sĕ rĕmână măcarŭ câtŭ sĕ orbescĭ unŭ şorece. După »Flămânḑilă“ au urmatŭ „Sorbilă“. Acesta luà numai cepulŭ dela buţĭ, apoi le puse la gură şi beù totŭ vinulŭ din buţĭ ca când ai bea un paharŭ de vinŭ numai.

După ce ei au mâncatŭ tóte mâncările şi beuturile ce li s'au pusŭ înainte au începutŭ a mai cere dela împĕratulŭ roşu. Acesta cam supĕratŭ pe nisce óspeţĭ aşa obraznicĭ, a poruncitŭ şi i-au băgatŭ într'unŭ cuptorŭ forte mare şi mai înferbêntatŭ de ḑece orĭ ca cum e când facĭ pânea, ca acolo sĕ se prăpădéscă de flacăra focului. Când a întratŭ însĕ „Gerilă“ a suflatŭ numai odată şi foculŭ îndată s'a potolitŭ de au pututŭ sta cu toţii în cuptorŭ şi li-a fostŭ numai bine.

In diminéţa următóre când s'au dusŭ slugile împĕratului, ca sĕ le mĕture afară din cuptorŭ ósele arse, îi aflară pe toţĭ în vieţă. Apoi au insciinţatŭ pe împĕratulŭ despre acésta, care a şi poruncitŭ sĕ-i slobodă acasă. Le-a mai datŭ şi multe darurĭ, ca sĕ ducă la împĕratulŭ albŭ.

De atuncĭ nu a mai cercatŭ împĕratulŭ roşu pe împĕratulŭ albŭ cu nicĭ o probă vĕḑêndŭ, ce ómenĭ puternicĭ şi »nĕsdravenĭ“ are acesta în împĕrăţia sa; ci au trăitŭ în bună înţĕlegere şi pace.

Şi de n'orŭ fi muritŭ şi astăḑĭ mai trăescŭ. Ér eu mĕ suìi pe unŭ cuiu şi nu mai am ce sĕ vĕ mai spuiu şi mĕ puseiu pe o găină, ca sĕ nu umblu prin tină, apoi sării pe unŭ cocoşŭ, ca sĕ nu umblu pe josŭ.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ Dr. Aurel Mureşianu.

Cursulŭ la bursa de Viena

din 2 Iuliu st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	101 45	Bonurĭ croato-slavone	102 25
Rentă de hârtiă 5%	87.90	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	100.10
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	151 75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	122 25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	97 75	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinuluĭ	122 95
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127	Renta de hârtiă austriacă	81 35
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	116 60	Renta de arg. austr.	82 45
Bonurĭ rurale ungare	104 40	Renta de aurŭ austr.	112 55
Bonurĭ cu cl. de sortare	104.60	Losurile din 1860	136.75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	104 40	Acţiunile băncel austro-ungare	886 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	104 40	Act. băncel de creditŭ ung.	286 55
Bonurĭ rurale transilvane	104 60	Act. băncel de creditŭ austr.	282.10
		Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5 95
		Napoleon-d'orĭ	10.04
		Mărcĭ 100 imp. germ.	62 20
		Londra 10 Livres sterlinge	126 60

Cursulu pieţei Braşovu

din 4 Iuliu st. n. 1887

Bancnote românescĭ	Cump.	8 60	Vend.	8.63
Argint românesc	»	8.55	»	8.60
Napoleon-d'orĭ	»	9 97	»	10.02
Lire turcescĭ	»	11.30	»	11.34
Imperialĭ	»	10.30	»	10.34
Galbenĭ	»	5 89	»	5.93
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	»	100.—	»	102 —
„ „ 5%	„	98.—	»	99.—
Ruble Rusescĭ	»	113.—	»	114.—
Discontulŭ	»	7—10% pe anŭ.		

Nr. 2637—1887.

Publicaţiune.

Din partea subscrisului perceptoratŭ orăşenescŭ se aduce la cunoscinţă publică că registrele demĕsurătóre de dare făcute de inspectorulŭ reg. de dare, carĭ conţinŭ propunerile dărei de venite clasa a III. a mai josŭ subscrişilorŭ contribuenţĭ pe anii 1887, 1888 şi 1889, suntŭ în sensulŭ §. 18 alŭ art. de lege 44 din 1883 pe timpŭ de 8 ḑile începĕndŭ din 5 iulie a. c. st. n. până inclusive în 12 Iulie în fiă care ḑi dela 8—12 óre înainte de prânḑŭ şi după prânḑŭ dela 3—5 óre espuse spre privire publică ca orĭ şi cine sĕ aibă ocasiune a se informa atâtŭ despre prescrierea dărei sale câtŭ şi despre a altora şi sĕ-şĭ pótă face eventualele observărĭ.

Aceste observărĭ suntŭ a se înainta în scrisŭ în timpulŭ de susŭ de 8 ḑile la inspectoratulu regiu de dare din locŭ, mai târḑiu la comisiunea demĕsurătóre de dare.

Totodată prin acéstă se aducŭ la cunoscinţă şi ḑilele de pertractare a comisiunei demĕsurătóre de dare în carĭ se vorŭ pertracta şi statori darea de venite clasa a III. a mai josŭ subscrişilorŭ cu acea observare, că pertractările se vorŭ ţiné în fiă-care ḑi înainte de prânḑŭ dela 8—12 óre în casa magistratului oraşului la sfatŭ în piaţă Nr. 1, la carĭ pertractărĭ fiă-care contribuentŭ sĕu în persónă sĕu prin plenipotenţiatŭ legalŭ este îndreptăţitŭ a-se representa şi a-şĭ face observările sale contra propunerilorŭ de dare, carĭ în sensulŭ §-lui 11 alŭ art. de lege 44 din 1883 au valóre pe 3 anĭ.

Reclamaţiunile se iau în pertractare în următorulŭ şirŭ şi adecă:

Joi în 14 Iulie 1887: Lemnarii, aurarii şi mĕsarii. 1—52 alŭ registrului.

Vinerĭ în 15 Iulie 1887: Móşele, trifterarii şi birjarii (fiacherii) Nr. 53—130.

Sâmbătă în 16 Iulie 1887: Curăţitorii de maţe, preţuitorii şi executorii judecătorescĭ şi cordonierii. Nr. 131—189.

Lunĭ în 18 Iulie 1887: Cismarii şi confetarii. Nr. 190—241.

Marţĭ în 19 Iulie 1887: Strugarii, măiestrii de clădirĭ şi antreprenorii, peptenarii, fotografii, zugrăvitorii de odăi, icóne, de firme, pictorii, văpsitorii de straie de lână şi de piei, friserii şi bărbierii. Nr. 242—295.

Mercurĭ în 20 Iulie 1887: Posesorii de băi, arĕndaşii de băi, cărătorii de nisipŭ şi cărăuşii. Nr. 296—375.

Joi în 21 Iulie 1887: Fabricanţii, ţesătorii de lână, posesórele grădinelorŭ de copii, apothecarii (farmaciştii), maestrii de instrumente musicale, turnătorii de clopote, ştrimfarii şi redactorii. Nr. 376—424.

Vinerĭ în 22 Iulie 1887: Putinarii, tapeţierii, corfarii, urloierii, posesorii institutelorŭ de prostituţiune, fabricanţii de carĕ, grădinarii, perierii şi manuşierii. Nr. 425—470.

Sâmbătă în 23 Iulie 1887: Sfĕrnarii (boltaşii) şi neguţătorii dela litera A—D. Nr. 471—521.

Lunĭ în 25 Iulie 1887: Sfĕrnarii şi neguţătorii dela lit. E—H. Nr. 522—566.

Marţĭ în 26 Iulie 1887: Sfĕrnarii şi neguţătorii dela lit. I.—L. Nr. 567—621.

Mercurĭ în 27 Iulie 1887: Sfĕrnarii şi neguţătorii dela lit. M.—N. Nr. 622—677.

Joi în 28 Iulie 1887: Sfĕrnarii şi neguţătorii dela litera R.—S. Nr. 678—741.

Vinerĭ în 29 Iulie 1887: Sfĕrnarii şi neguţătorii dela lit. T.—Z. Nr. 742—792.

Sâmbătă în 30 Iulie 1887: Posesorii şi arĕndaşii de cârciume, cârciumarii, posesorii de cafenele, de restauraţiunĭ de bere şi hotelierii dela litera A.—E. Nr. 793—847.

Marţĭ în 2 Augustŭ 1887: Totŭ aceia dela lit. F.—K. Nr. 848—908.

Miercurĭ în 3 Augustŭ 1887: Totŭ aceia dela litera L.—R. Nr. 909—960.

Joi în 4 Augustŭ 1887: Totŭ aceia dela lit. S.—Z. Nr. 961—1025.

Vinerĭ în 5 Augustŭ 1887: Faurii, zidarii, compactorii (legătorii de cărţĭ), tipografii şi litografii, pietrarii, pardositorii, funarii, notarii reg., ascuţitorii, opticii, lăcătuşii şi colectanţii de loteriă. Nr. 1026—1087.

Sâmbătă în 6 Augustŭ 1887: Instructorii de musică, de limbă, de desemnŭ şi de dansŭ, posesorii de institute private, morarii, posesorii şi arĕndaşii de morĭ, posesorii de morĭ de artă şi de dîrste, arĕndaşii de dîrste şi dîrstarii. Nr. 1088—1147.

Lunĭ în 8 *Augustŭ 1887:* Măcelarii, salamierii, tăietorii de miei, afumătorii de carne, societatea de cojocarĭ şi cojocarii. Nr. 1148—1209.

Marţĭ în 9 Augustŭ 1887: Inginerii dela Nr. 1210—1211, medicii, orologerii, dela Nr. 1214—1246. şi advocaţii, dela Nr. 1384—1405.

Miercurĭ în 10 Augustŭ 1887: Şielarii Nr. 1212, 1213, pitarii (brutarii), turtarii şi plăcintarii dela Nr. 1247—1300.

Joi în 11 Augustŭ 1887: Schimbătorii de banĭ, îngrijitorii de incasso, postarii tunḑĕtorii de postavŭ, postovarii, căldărarii, turnĕtorii de aramă şi cositorŭ, posesorii institutelorŭ de curăţirea rufelorŭ, curăţitorii de haine, croitorii de dame şi bărbaţĭ. Nr. 1301—1359.

Vinerĭ în 12 Augustŭ 1887: Curelarii, ţesătorii, institutele de pompă funebră, pielarii şi agenţii. Nr. 1360—1383 şi 1406—1434.

Sâmbătă în 13 Augustŭ 1887: Membrii orchestrei orăşenescĭ, musicanţii, făcĕtorii de vată, vîrslarii şi cusătoriţele. Nr. 1435—1503.

Marţĭ în 16 Augustŭ 1887: Vecturanţii orăşenescĭ de lemne, vênḑĕtorii de zarzavaturĭ şi antichităţĭ, arĕndaşulŭ cumpenei oraşului, curăţitorii stradelorŭ şi de umblătóre, arendaşii băilorŭ de piatră şi de case, vênḑĕtorii de verdeţurĭ şi precupeţii. Nr. 1504—1569.

Miercurĭ în 17 Augustŭ 1887: Arĕndaşii de pămĕntŭ dela Nr. 1570—1800.

Vinerĭ în 19 Augustŭ 1887*:* Arĕndaşii de pămĕntŭ dela Nr. 1581—2039.

Lunĭ în 21 Augustŭ 1887: Aceia carĭ devinŭ supuşĭ dărei de venite clasa a III-a şi în registrulŭ de susŭ nu suntŭ induşĭ respective cei ce nu s'au supusŭ încă dărei.

Braşovŭ, în 4 Iulie 1887.

Perceptoratulŭ orăşenescŭ de dare.

754 polg. 1887.

Hirdetmény.

A zernesti kir járásbiróság részéről ezennel közhirré tétetik, miszerint ügyvéd Gároiu Miklos által képviselt Mária Vlad Roman ferj. Batia és Radu Batia felpereseknek ismeretlen tartózkodása Nicolau Románu a lui Vlad zernesti illetőségü alperes elleni 138 frt. 9 kr. o. e. sj. iránti sommás keresetének tárgyalására határnapul 1887 évi Iulius hó 30-ik napjának d. e. 8 órája e biróság elŏtt kitüzetik.

Felhivatik ennélfogva ismeretlen tartózkodásu alperes, hogy ügyének czélszerü védelme iránt a részére gondnokul kinevezett Badiu Aldimir helybeli körjegyzŏ kellŏen utasitsa, vagy a tárgyalásnál személyesen vagy más megbizott által jelentkezzék, mert különben mindezek elmulasztásának következményeit magának tulajdonitsa.

Zernest, 1887 évi Iunius hó 24-én.

A zernesti kir. járásbiróság.

Penciu, járásbiró.

Sosirea şi plecarea trenurilorŭ şi postelorŭ în Braşovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta:

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 20 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 01 minută diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 302: 5 ore 37 minute diminéţa.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 318: 1 óră 55 minute după ameḑĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de ameḑĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucurescĭ la Braşovŭ:

Trenulŭ acceleratŭ Nr. 301: 10 óre 12 minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după ameḑĭ.

A. Plecarea postelorŭ:

a) Dela Braşovŭ la *Rĕşnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 min. după ameḑĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după ameḑĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* (S. Georgĭ): 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ*: 4 óre diminéţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéţa.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕşnovŭ Zĕrnescĭ-Branŭ* la Braşovŭ: 10 óre înainte da ameḑĭ.
b) „ *Zizinŭ* la Braşovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Braşovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgăraşŭ* la Braşovŭ: 2 óre diminéţa.
e) „ *Săcele* la Braşovŭ: 6 óre 30 minute séra.

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-nii abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numeriĭ de pe fâşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi postaultimă.

Décă se ivescŭ iregularitaţĭ la primirea ḑiarului onor. abonaţĭ suntŭ rugaţĭ a ne încunosciinţa imediatŭ prin carte postale, ca în câtŭ depinde dela noi, sĕ se delătureze.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS.“

Tipografia ALEXI, Braşovŭ.